

Hamnskogen-Eriksberg naturreservat

Naturreservat, för del av Djurö 1:85 och 1:86, Värmdö kommun

Beslut och reservatsföreskrifter

Kommunfullmäktige, beslut 2016-10-26 § 217

VÄRMDÖ KOMMUN

Naturreservat för del av fastigheterna Djurö 1:85 och 1:86

Värmdö kommun

Handläggare och projektledare: Ann Hagström, kommunekolog i Värmdö kommun

Medverkande: Janne Casserstedt, Susanna Eschricht, Viveca Jansson, Thomas Wolmar

Omslagsfoto: Ann Hagström: Gammal tall, med utsikt över Byviken

VÄRMDÖ KOMMUN

Foto Ann Hagström: Utsikt mot Kanholmsfjärden

Beslutshandling

Beslut att inrättande av Hamnskogen – Eriksberg naturreservat på Djurö i Värmdö kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) beslutar Värmdö kommun att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Naturreservatets namn skall vara Hamnskogen-Eriksberg.

Administrativa uppgifter

Namn	Hamnskogen-Eriksberg
Kommun	Värmdö
Län	Stockholm
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger på Östra Djurö, öster om Björkås centrum. Förutom Eriksbergs skogsområde omfattar reservatet även Svinholmen och Gärdsudden.
Terrängkartan	608 Värmdö
Fastighetskartan	65H8BS Fjällsvik och 65H7BN Runmarö
Naturgeografisk region	Östersjökusten med skärgårdar
Kulturgeografisk region	Mälardalens odlingsbygder
Total Area	Cirka 34,5 hektar
Landarea	Cirka 30 hektar
Fastigheter	Delar av fastigheterna Djurö 1:85 och 1:86
Markägare	Värmdö kommun
Fastighetsförteckning och nyttjanderätter	Se bilaga 3.
Förvaltare	Värmdö kommun

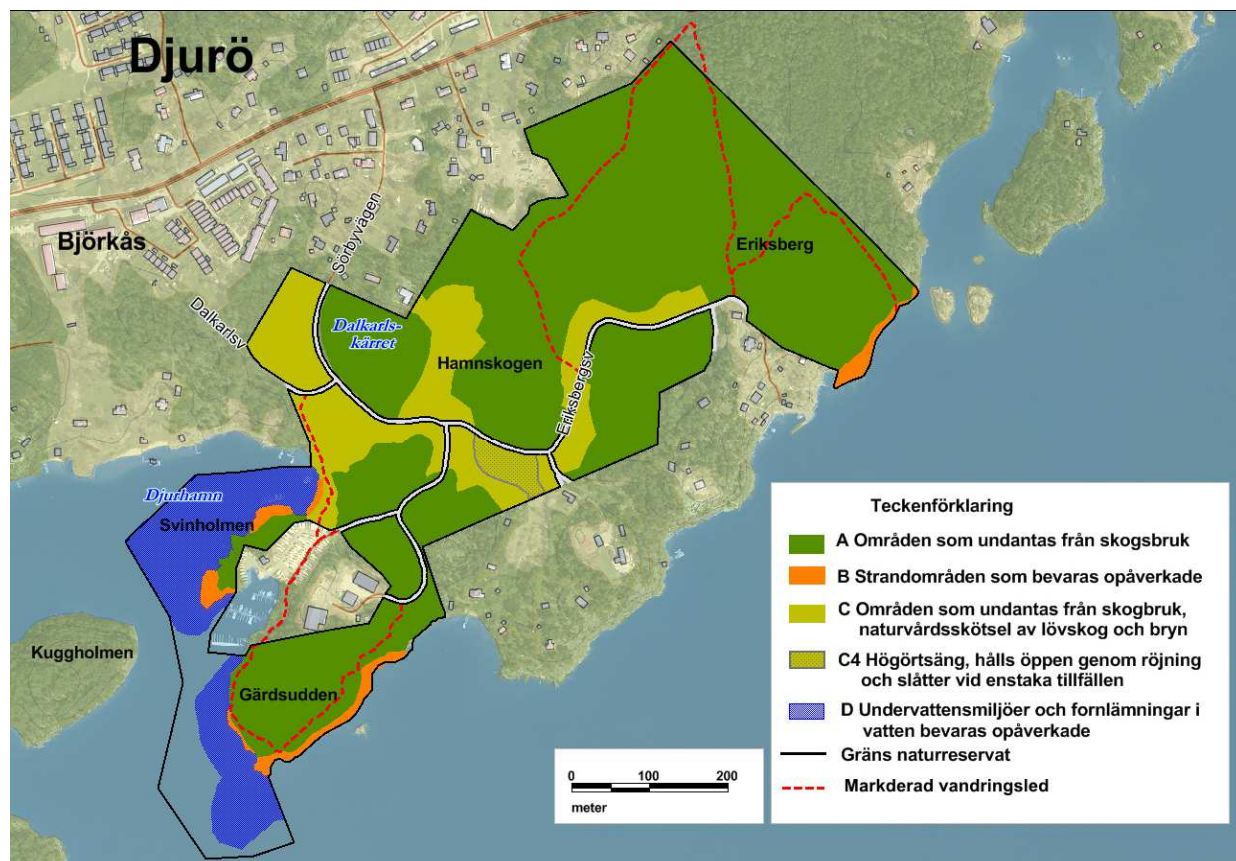
Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer genom att skapa ett långsiktigt skydd för en sammanhängande äldre naturskog och skärgårdsnaturskog och dess skyddsvärda växt- och djurliv. De arter som är beroende av skog som lämnas för fri utveckling ska bevaras. Likaså ska strändernas och undervattensmiljöns höga naturvärden och de arter som är knutna till sten- och klippstränder samt grunda hårbottenar bevaras. Även kulturhistoriska lämningar knutna till området och undervattensmiljön ska skyddas.

Syftet är också att tillgodose behov av områden för friluftslivet genom att bevara tätortsnära naturmark med värden för friluftsliv och rekreation. Området skall erbjuda goda pedagogiska möjligheter för kunskapsinhämtning om natur och kultur.

Syftet uppnås genom att:

- Barrskog, zon A, undantas från skogsbruk med fri utveckling. Avverkning kan ske av enstaka träd som utgör fara för besökande.
- Stränder, zon B, ska bevaras opåverkade.
- Lövskogar och skogsbryn, zon C, undantas från skogsbruk med naturvårdsskötsel. Områdena hållas luckiga och variationsrika och tillåts inte växa igen med sly och gran. Områden viktiga för kulturhistoriska värden synliggörs. Högrötsänga, zon C4, bibehålls genom att marken hålls öppna med slåtter och röjning av sly.
- Undervattensmiljöer och fornminnen som finns i vattenområdet, zon D, ska bevaras opåverkade.
- Anlagd och markerad vandringsled hålls framkomlig och i gott skick. Kompletterande anordningar såsom t.ex. rast- och utsiktsplatser utförs på sådant sätt att förutsättningarna för de befintliga natur- och kulturvärdena inte påverkas negativt.

Karta 1: Zoner A-D

Funktionsindelning

Utifrån inventeringar och skötselområden presenteras nedan en indelning funktionsklasser enligt Naturvårdsverkets rapport *Planering av naturreservat, avgränsning och funktionsindelning*. Syftet är att ge en översikt av delområdenas funktion samt naturvärdenas geografiska utbredning.

Värdekärna, trädbärande mark

Ett sammanhängande naturområde och trädbärande mark som bedömts ha en stor betydelse för rödlistade arter, signalarter och andra skyddsvärda arter.

Värdekärna, övrig mark och vatten

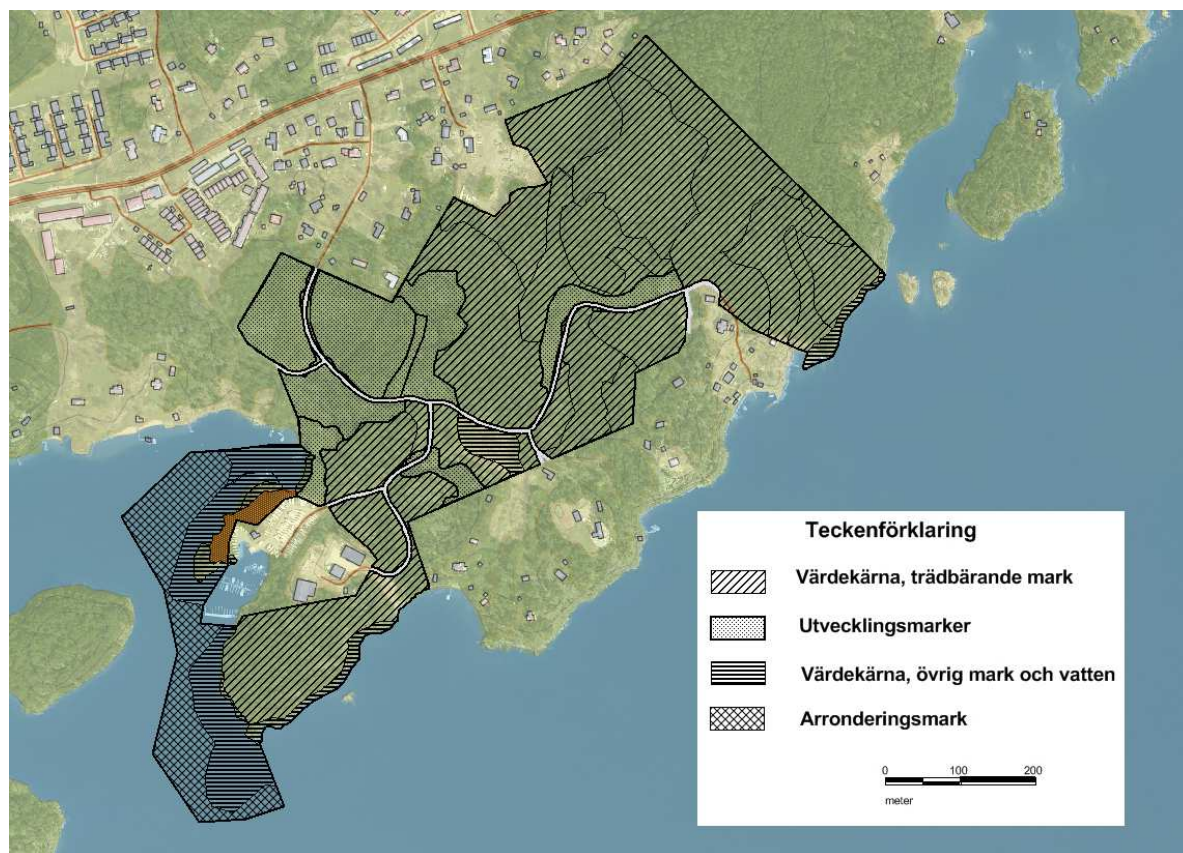
Övrig mark och vatten, ej trädbärande, som bedömts ha en stor betydelse för rödlistade arter och skyddsvärda arter.

Utvecklingsmarker

Trädbärande marker som i dagsläget har ett ringa eller begränsat naturvärde men som med utgångspunkt från befintligt träd/buskskikt och/eller belägenhet bedöms ha förutsättningar att utveckla och förstärka värdekärnans naturvärden.

Arronderingsmark och praktiska gränser

Marker utan påvisade naturvärden som medtagits i ett reservatsförslag främst för andra värden som kultur och friluftsliv och för att förbättra reservatets geografiska gränser.

Karta 2: Funktionsindelning

Lägesbeskrivning och naturreservatets gränser

Området ligger på Östra Djurö och omfattar förutom Hamnskogen och Eriksberg även Svinholmen och Gärdsudden. Områdets stränder vetter mot Djurhamn och Kanholmsfjärden. Området ligger ca 500 meter från Björkås centrum (bilaga 1).

Naturreservatets yttre gräns går till stor del längs med fastighetsgränser. Naturreservatets inre gränser går i kant med verksamhetsområden (VA-anläggning och en större småbåtshamn). Samt i kant med Eriksbergs- och Sörbyvägarnas vägområde. I vattenområdet i Djurhamn går gränsen längs med fastighetsgränsen (Djurö 1:85 och 1:86). I övriga vattenområden går gränsen längs med gräns för strandskyddat område (100 meter från strandlinjen).

Gränser som inte ligger vid fastighetsgränser har mätts in av kommunens Kart- och GIS-avdelning. Dessa områden är: Gräns inom Djurö 1:85 och går i kant med hårdgjord yta (nyttjas av yta Djurö 4:302). Gräns mot verksamhetsområden inom Djurö 1:86. Gräns mot Eriksbergs- och Sörbyvägarna som tillhör Djurö Ga:7. Avgränsning inom Djurö 1:85 mot Björkås centrum.

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Värmdö kommun med stöd av 7 kap 5, 6, och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter skall gälla inom naturreservatet. Dispenser/tillstånd prövas av Värmdö kommun.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

1 § Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att inom reservatet:

1. Avverka levande eller döda träd och buskar eller utföra andra skogliga åtgärder, annat än naturvårdsinriktad skötsel inom zon C.
2. Ta bort eller skada dött träd eller vindfälle (endast vindfällen över leder och stigar får kapas och dras undan).
3. Sköta lövskogar, skogsbryn, äldre åkermark och områden med kulturhistoriska värden (zon C) på annat sätt än med slåtter och slyröjning.
4. Bedriva täkt eller annan verksamhet som väsentligen kan förändra områdets hydrologi eller topografi på land och i vatten som att gräva, spränga, schakta, utfylla, dika, tippa, muddra eller utföra annan mekanisk markbearbetning.
5. Införa för området främmande växt- eller djurart.
6. Uppföra byggnad, brygga, mast eller annan anläggning.
7. Anlägga energiskog, campingplats eller idrottsanläggning, t.ex. golfbana, tennisbana, bågskyttebana eller liknande.
8. Använda eller sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk, gödselmedel eller näringsämnen.
9. Jaga.

Utöver vad som angivits ovan är det förbjudet att utan kommunens tillstånd:

10. Anlägga väg, stig, parkeringsplats, rastplats eller motsvarande.
11. Sätta upp skylt, plakat, affisch eller liknande anordning.
12. Anlägga luft-, vatten- eller markledning.
13. Anordna upplag annat än vad som behövs för reservatets skötsel.
14. Uppföra stängsel eller andra hägnader.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6§ miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter

2 § Markägare, arrendatorer och andra innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas:

1. Utmärkning av reservatets gränser samt uppsättning och underhåll av reservatsskyltar, vägvisare och andra upplysningsskyltar.
2. Åtgärder som krävs för natur- och kulturvård som röjning, slåtter och vassklippning.
3. Skötsel av skog och bryn inom zon C genom sly- och buskröjning.
4. Skötsel av äldre åkermark och områden med kulturhistoriska värden (inom zon C) genom slåtter och slyröjning.
5. Anläggning och underhåll av vandringsleder och rastplatser och andra anläggningar för friluftslivet, enligt karta bilaga 2b.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

3 § Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet för allmänheten att inom reservatet:

1. Förstöra eller skada berg, jord eller sten genom att borra, rista, gräva, hacka, spränga, måla eller liknande.
2. Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller att skada vegetationen i övrigt genom att gräva upp växter såsom ris, örter, mossor eller lavar eller ta bort vedlevande svampar.
3. Störa djurlivet (t.ex genom att klättra i boträd, fånga eller döda däggdjur, fåglar, kräl- och groddjur eller fånga och insamla ryggradslösa djur).
4. Medföra okopplad hund eller annat okopplat husdjur.
5. Rida eller cykla på annat än på vägar.
6. Under perioden 1 april – 30 juni bedriva idrottstävling.
7. Göra upp eld.
8. Sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller därmed jämförlig anordning.
9. Framföra motordrivet fordon.
10. Uppföra eller övernatta i tält eller liknande anordning.

D. Undantag

Föreskrifterna i 1-3 §§ skall inte utgöra hinder för

1. Reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser att utföra de åtgärder som behövs för reservatets skötsel och som framgår av föreskrifterna B 1-5.
2. Skötsel, drift och reinvesteringar av befintliga VA-anläggningar (kommunala och privata), ledningsgator och ledningsrätter. Underhåll ska kunna ske kostnadseffektivt och med motorfordon och motorredskap.
3. Farledsunderhållning och framtida förbättringar av befintliga farleder 501 och 534.
4. Skötsel och underhåll av enskilda eller kommunala vägar.
5. Nyttja och underhålla befintliga bryggor.
6. Skötsel av befintliga stigar, rastplatser och parkeringar samt angränsande tomt- och gårdsplats.
7. Skyddsjakt, samt eftersökning för att döda sjuka och skadade djur.
8. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för undervisningsändamål, inventeringsverksamhet inom området som helhet samt för barn- och ungdomsverksamhet på Svinholmen.

Fiskerätterna berörs ej av bildande av reservatet.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen kungjorts av kommunen.

Andra föreskrifter

Kommunen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Särskild betydelse för syftena med reservatet är bland annat terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng. Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen skall enligt 7 kap 1 § miljöbalken visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den.

Alla fornlämningar med tillhörande fornlämningsområde (skyddszon) är skyddade enligt Kulturmiljölagens 2 kapitel. Det innebär att de inte får rubbas, tas bort, täckas över, köras över eller skadas på annat sätt. Ingrepp i fornlämningar är tillståndspliktigt. Lämning som inte bedöms som fasta fornlämningar omfattas även av ett viss skydd genom att dessa ska tas hänsyn till enligt 30 § Skogsvårdslagen (1979:429). Några exempel på kulturlämningar i skogen är kvarnar, sågar, husgrunder, odlingsrösen och stenmurar.

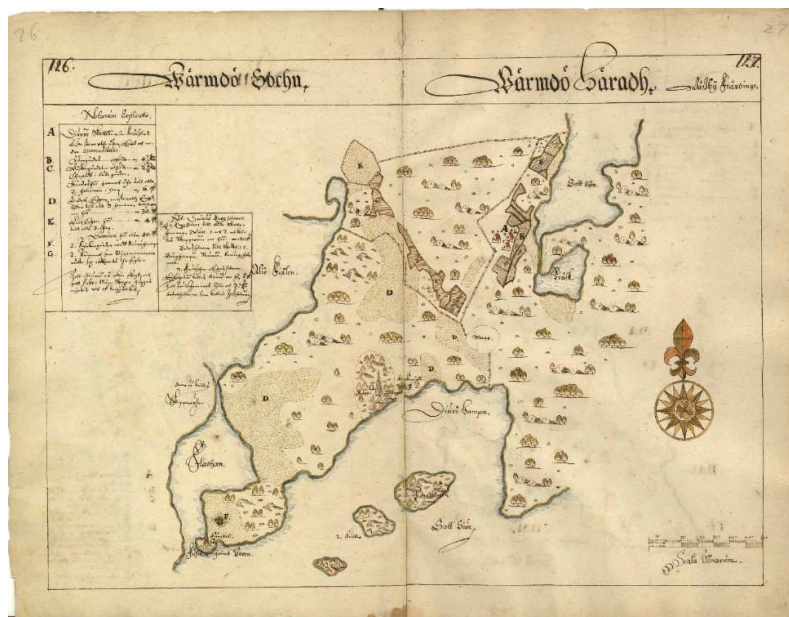
Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer kommunen bifogad skötselplan (bilaga 2) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning. I enlighet med 21 § i samma förordning som ovan är Värmdö kommun förvaltare i naturvårdshänseende för reservatet.

Skälen för kommunens beslut

Historisk markanvändning

Stora delar av Sverige och hela Värmdö var under den senaste inlandsisen nedtryckt under havsytan. När sedan isen smälte bort påbörjades landhöjningen vilket satt sin prägel på hela Stockholms skärgård och Djurö. Områden som till en början stack upp som små öar och skär, blir långsamt till allt större öar samtidigt som en ny ytterskärgård bildades österut. Under stenåldern, när havsytan stod 25 m högre än idag, bestod dagens Djurö av ett 10-tal små öar och nyttjades troligen endast sporadiskt. Det var först under 1000-talet som området börjar få sin nuvarande karaktär med odlingsbara jordar men inga förhistoriska eller medeltida bosättningar är kända.

Äldsta karta över Djurö är från 1630 och visar att Djurö by bestod av tre lika stora hemman, två skattehemman och ett frälsehemman.

På samma karta finns örloggshamnen Djurhamn med och två kyrkogårdar.

Antecknar anger att "Till Diuröö är skön skogh och gott fiske" samt att skogen huggs mycket av "krigzfolket".

Nuvarande Dalkarlskärret finns med och kallas här för maar, vilket betecknar skyddad havsvik

I skattdägningskarta från 1704 heter maaren hamnträsket vilket

tyder då på att viken nu är avsnörd från havet, men ett utlopp fanns och träsket kan ha varit en fin lekplats för gäddor och andra vårlekande fiskar.

De äldsta indicierna på att viken Djurhamn användes av sjöfarten är namnen på Kuggholmen (tidigare Koggholmen) och Kuggberget vid dagens vik. Skeppstypen kogg användes under äldre medeltid och började ersättas under 1300-talet av andra båttyper. Från 1457 finns det första skriftliga belägget för att hamnen används som örlogshamn då danska flottan låg här. De historiska dokument som finns visar att Djurhamn är med all sannolikhet äldre än Djurö by och bidrog troligen till byns lokalisering.

Fram till 1700-talet användes Djurhamn både som örlogshamn och ankringsplats för handelsfartygen. Källorna berättar om både danska och svenska kungar och stormän som besökt hamnen till exempel Kung Kristian, Gustav Eriksson Vasa, Hemming Gadh och Axel Tott. Det var med andra ord en stor örlogsbas med manskap som utförde reparationsarbeten och underhåll av fartygen. Det ska ha funnits en lotsstation för handelssjöfarten som möjligen etablerades här redan under 1500-talet. Även om hamnen så småningom fick mindre betydelse så har den aldrig övergivits och idag finns en småbåtshamn i området.

I slutet av 1800-talet börjar marken på Djurö säljas till sommargäster och deras antal ökade vartefter ångbåtstrafiken utvecklades. Eriksbergsskogen förblev skog och den äldre åkermarken började växa igen på 1930-talet. Åkrarna har efter upphörd hävd försumpats och består nu i huvudsak av alkärr. Agrara spår i form av kantdiken och röjningsrösen går att finna i terrängen. Modern bebyggelse tog fart då Djuröbron byggdes 1962.

Geologi

Landskapet som naturreservatet ligger i präglas av den storskaliga sprickdalstopografin. En dalgång ligger i nord-sydlig riktning inom områdets centrala delar och där Eriksbergsvägen går fram. Dalgången omges av berg och områdets högsta punkt är cirka 25 meter över havet och ligger i den nordvästra delen. De bergarter man finner inom området är framför allt gnejser med inslag av grönsten samt yngre granit.

Inlandsisen och dess smältvatten har påverkat området så att bergkullarna har ett tunt moräntäcke och hållmarker. I slänter och på mindre berg finns tjockare moränjordar som i vissa partier kan vara sandig. I dalgångar och inom mindre låglänta partier består jordarna av lera och torv.

Skogslandskapet

Områdets kuperade terräng ger ett varierat skogslandskap med många små olika skogsbiotoper och områdets övergripande karaktär är naturskogar och skärgårdsnaturskog. Med naturskogar menas gamla skogar som har bibehållit den artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion som skogar med lång kontinuitet har. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning och bete, men de har aldrig omfattats av kalavverkningar. De har förutsättningar att hysa en rad hotade arter där många är beroende av förekomst av död ved och gamla träd. Det som skiljer naturskog och skärgårdsnaturskog åt är att den senare ligger på holmar och skär och på fastlandet upp till 300 meter från stranden. Närheten till havet gör att skogens mikroklimat kan påverkas och i markskiktet kan det finnas inslag av mossor och blåbärsris i skogar som i inlandet har ett markskikt med lavar, lingon och ljung.

I området har tre naturtyper identifierats som livsmiljöer enligt bilaga 1 i EU:s habitatdirektiv (92/43/EEG). Enligt direktivet ska medlemsländerna vidta åtgärder för att bibehålla eller återuppbygga en god bevarandestatus i fråga om naturliga livsmiljöer för vilda djur och växter som har betydelse för gemenskapen. De naturtyper som finns i Eriksbergsskogen är västlig taiga, lövsumpskog och vegetationsklädda havsklippor.

Västlig taiga (9010)

Taigan kan betraktas som en serie skogstyper med olika sammansättning och naturvärden beroende på faktorer såsom markfuktighet och lokalklimat. Till naturtypen västlig taiga har tre undergrupper identifierats:

Tallskog. Här återfinns gamla träd i stor omfattning, död ved förekommer som torrakor, lågor etc, få eller inga skogsbruksåtgärder har förekommit i sen tid. Arter som tallticka och reliktböck indikerar lång skoglig kontinuitet och höga naturvärden. Fältfloran har arter som trivs på hållar och skogar med tunt jordtäckte.

Barrblandskog. Gammal barrnaturskog på morän, ofta med gran eller blandat tall och gran och med ett varierande lövinslag. Här finns stor förekomst av gamla träd, rikligt med död ved, historiskt kan plockhuggning eller blädning ha förekommit liksom skogsbete. Kontinuiteten av skogbärande mark är i regel lång. Exempel på indikatorarter är långfliksmossa och gammelgranslav.

Triviallövskog. Två mindre bestånd, ett NO om Svinholmen och fragmentariskt längs östra sidan av lövsumpskogen. Skogen är en så kallad sekundär lövnaturskog som uppstått genom igenväxning av gammal betesmark. Lövträd dominerar, det finns gamla träd och det förekommer rikligt med död ved i områdena.

Lövsumpskog (9080)

Området domineras av al där träden har tydlig sockelbildning och träden utvecklats med en naturlig dynamik. Områdena har tidigare varit brukad mark men när dessa lades ner och diken inte underhölls, troligen någon gång på 1930-talet, började igenväxningen av området. I området finns rikligt med död ved av varierande diameter och nedbrytningsgrad såsom högstubbar och lågor med tydliga spår av större hackspett och spillkråka. Exempel på kärlväxter i området är slokstarr och rankstarr, dvärgigelknopp, trådtåg och hästsvans samt mossorna blåmossa och krusig ulota. Lövsumpskogen är ett av de områden där flest fåglar observerats, några exempel är mindre hackspett, lövsångare, nötväcka.

Vegetationsklädda havsklippor (1230)

Områdena är typiska för naturtypen och har sparsam vegetation och tydlig zonering. Typiska arter i små skrevor är gaffelbräken och olika arter av fetknopp. På den södra udden finns i större skrevor arter som salttåg, strandkvanne och havssälting.

Övriga områden

Övriga områden som ej är klassade består i huvudsak av igenväxande brynzoner och åkermark. Enstaka ekar finns i området samt asp, björk, hasselbuskar och lövsly. En mindre del av en äldre åkermark är fortfarande relativt öppen och har en trivial högrötsflora med älggräs, vit- och gulmåra. Örterna gynnar fjärilar och trollsländor. Vissa delar har gott om död ved och äldre träd har gott om bohål och spår av hackspettars födosök.

Arter

I naturreservatet har många fåglar som är knutna till skogsbiotoperna observerats. Till exempel finns ett flertal hackspettarter som finner föda i murkna och döda träd. De fåglar som är rödlistade och särskilt skyddsvärda är mindre hackspett, kungsfågel, stare, spillkråka och tornseglare. Några av de övriga fågelarter som är vanliga är drillsnäppa, morkulla, svarthätta, svartmes och tofsmes. En hägerkoloni häckar i området och det finns 20-tal bon som nyttjas varje vår.

De tre vanligaste fladdermusarterna som finns i Värmdö finns även i området nämligen, nord- och vattenfladdermus och dvärgpipistrell. Arterna är skyddade enligt art- och habitatdirektivet. Andra däggdjur som påträffats är älg, rådjur, ekorre och olika arter av möss. I skogen finns även flera räv- och grävlingssgryt.

Den rikaste floran finns i vägkanter, skogsbryn och lövskogar. Det finns gott om gullviva och liljekonvalj i området. Arterna är fridlysta men får plockas för husbehov. Jungfru Marie nycklar och blåsippan är andra fridlysta arter. Andra intressanta arter är kruskalkmossa, långfliksmossa, skriftlav, hasselticka och sälglätt.

Fornlämningar och kulturhistoriska lämningar

1984 utförde en sportdykargrupp bottenundersökningar i Djurhamn som resulterade i ett rikt fyndmaterial som kunde dateras till 1600- och 1700-tal. Vid undersökningen bärgades bland annat ett antal flaskor, kritpipor, keramikskärvor, benrester och järnföremål samt en proportionalcirkel. Den norra delen av hamnen var fyndrikast. Med ledning av den information som kom fram vid bottenundersökningen beslutade riksantikvarieämbetet 1985 att beteckna Djurhamn som fast fornlämning (Djurö 59:1) enligt 2§ KML. Inom fornlämningsområdet och nära utanför Kyrkudden finns även ett antal vrak registrerade (Djurö 175, 182, 174 och 164).

I utkanten av Dalkarlskärret gjorde arkeologen Martin Rundkvist 2007 ett sensationella fynd av ett svärd daterat till tidigt 1500-tal (Djurö 66). Fyndet hittades i samband med en arkeologisk undersökning av landområdet kring Djurö hamn. Svärdet hade spår av tre djupa hack som tros ha uppkommit i samband med strid. I området finns även en stenskoning som uppmärksammades i samma undersökning. Den består av en 20 meter lång rad av stora stenblock och har troligen kommit till redan under 900-talet.

Övriga registrerade fornlämningar är en fyndplats för ett kopparmynt från ca 1700-tal (Djurö 169) och fyndplats inom en gammal åkervret med olika typer av fyndmaterial som mynt, dräkt detaljer, glas och kritpipsfragment med datering 1700- och 1800-tal (Djurö 168).

Friluftsliv och rekreation

Sedan 2013 finns en markerad led i området som är cirka en kilometer lång och är en av tre natur- och kulturhistoriska leder som finns på Djurö. Samlingsnamnet för lederna är *Sjöhistoriska stigen* och samtliga leder har skyltar som illustrerar sevärdheter och särskilda historiska händelser. Leden kan förlängas med en cirka två kilometer lång sträckning genom att förbättra och markera befintliga stigar.

Det finns flera lättillgängliga klippstränder med möjlighet till bad. I området finns idag två rastplatser, en vid den södra udden och en mitt i skogsområdet. I skogen ordnas guidningar och föreställningar av ideella föreningar och besökare har lagt en mindre stenlabyrint på en av berghällarna. Befintlig brygga (nr 1, bilaga 2b) kan nyttjas av allmänheten. Bryggan är i dag inte lättillgänglig och ska förbättras.

Det finns sju parkeringsplatser fördelade på två ytor i området. Dessa kan utökas med totalt 4 nya parkeringsplatser. Det finns även möjligheter att parkera på en större parkering i Björkås centrum.

Tillgänglighet

Det är ca 500 meter och gångavstånd till Björkås centrum och det finns en bra och säker gångväg från centrum via lokalgator till naturreservatet. Därmed kan elever från skolor och förskolor promenera till området samt att verksamheter som café, restaurang och handel i centrum kan gynnas av närheten till reservatet. Bussar går med ca 30 minuters turtäthet till Gustavsbergs centrum och in till Slussen.

Enskild väg går genom reservatet fram till privatbostäder. De som besöker reservatet med bil kan parkera i Björkås eller på två mindre parkeringar, en i början på reservatet och en vid Va-verket. Cyklande kan cykla längs hela vägen.

Strandskydd

Längs stränderna finns generellt strandskydd om 100 meter från strandlinjen upp på land och 100 meter ut i vattenområdet. Strandskyddet ligger kvar inom reservatet och allmänhetens tillgänglighet till stranden stärks.

Slitage och känslighet

Området är tämligen orört och idag ringa slitet. Framför allt är det högt belägna hållmarkstallskogar som är känsliga för markslitage och besökare kanaliseras till stigar och leder. Skogens värde kan inte bibehållas med skogsbruk. Hägerkolonin kan vara känslig för närgångna besökare. Området är relativt litet och med det tätortsnära läget kan det uppstå konflikter. Reservatet är bäst lämpat för promenader, vandringar och dagsbesök.

Värmdö kommuns bedömning

Hamnskogen-Eriksberg är från friluftsliv- och rekreationssynpunkt mycket värdefulla på grund av det tätortsnära läget och det variationsrika skogslandskapet. Områdets variation med tät och öppnare skog och vida utblickar över fjärdar ger stora upplevelsevärden. Naturmiljön har höga värden, både i ett kommunalt och regionalt perspektiv. Ett naturreservat är ett långsiktigt skydd som bevarar förutsättningarna för hotade och känsliga djur- och växter och. Inom området finns flera kulturhistoriska lämningar, fornlämningar och landskapselement som knyter an till en mycket intressant del av såväl Djurös som Sveriges historia.

Grönområden i tätortsnära lägen kommer i framtiden att spela en allt viktigare roll som klimatreglerare. Bladverket tar upp koldioxid och luftföroreningar och bidrar till bättre luftkvalité. Skydd av ett grönområde nära intill centrumområde är en del av en långsiktig hållbar samhällsutveckling och god bebyggd miljö. Enligt Folkhälsoinstitutet bidrar naturområden nära boendemiljöer till fysisk och psykisk hälsa.

Området är med i kommunens översiktsplan som förslag till nytt naturreservat. Ett av översiktsplanens mål är att skyddet av tätortsnära naturområden ska prioriteras och Hamnskogen-Eriksberg har därför i naturreservatsplanen från 2013 högsta prioritet. Området är även utpekad som lokal grön värdekärna i översiktsplanen och målet är att gröna kilar och värdekärnor ska bibehållas för att öka natur- och rekreationsvärden.

För att bibehålla och öka områdets naturvärden bör skogen undantas från skogsbruk. Större delen av skogen lämnas för fri utveckling. I mindre områden ska naturvärden höjas genom röjning med slätter och bete.

Genom att området är litet, ligger tätortsnära och till stora delar har ett tunt jordtäckte är området känsligt för slitage. Kommunen bedömer därför att finns skäl för att förbjuda tältning, eldning och jakt i hela området samt ridning och cykling på annat än på vägar.

Kommunen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken. Vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap 25 § miljöbalken finner kommunen att det för att skydda och bevara ovanstående natur-, kultur- och rekreationsvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, förordna om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

Upplysningar

Om det finns särskilda skäl får kommunen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge undantag från föreskrifter. Om det finns synnerliga skäl får Kommunfullmäktige helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservat (7 kap 7 § miljöbalken).

Kungörelse

Kommunens beslut och föreskrifter ska kungöras enligt bestämmelsen (3 kap. 30 § kommunallagen (1991:900). Enligt förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska reservatsbeslut kungöras i ortstidning.

Hur man överklagar

Kommunens beslut i frågor som rör bildande, ändring eller upphävande av reservat, utom frågor om ersättning, får överklagas hos länsstyrelsen enligt 19 kap 1 § miljöbalken. Beslut får överklagas av den som beslutet angår om det gått honom eller henne emot enligt 16 kap 12 § miljöbalken.

Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Fiskeriverket får överklaga beslut som rör frågor som avses i 7 kap miljöbalken (40 § FOM), det vill säga även frågor som rör bildande, ändring eller upphävande av reservat.

Vissa ideella föreningars rätt att överklaga enligt 16 kap 13 § miljöbalken gäller endast domar och beslut om tillstånd, godkännande eller dispens, alltså inte bildande, ändring eller upphävande av reservat.

Enligt 23 § förvaltningslagen (1986:223) ska ett beslut överklagas skriftligt. I skrivelsen skall klaganden ange vilket beslut som överklagas genom att ange beslutsdatum, paragrafnummer, diarienummer samt fastighetsbeteckning om sådan finns. I skrivelsen ska också anges vad i beslutet som anses vara oriktigt och vilken ändring som begärs. Handlingar eller annat som anses stödja överklagandet ska bifogas. Skrivelsen ska undertecknas och namn, personnummer, adress och telefonnummer ska anges. Om ombud är anlitat kan denne underteckna skrivelsen. Fullmakt i original för ombudet ska bifogas skrivelsen. Skrivelsen ges in till den myndighet som har meddelat beslutet. Observera att överklagandet skickas till länsstyrelsen via Värmdö kommun. Skrivelsen skall ha kommit in till kommunen inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades genom kungörelse i ortstidning. Beslutet meddelas genom kungörelse i Dagens Nyheter, Nacka-Värmdö Posten och Post- och inrikestidningar.

Länsstyrelsen i Stockholms län/ via

Dnr 15KS/86

Värmdö kommun

134 81 Gustavsberg

Om klaganden är en part som företräder det allmänna och beslutet överklagas till en länsrätt eller kammarrätt, skall överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades. Tiden för överklagande av sådana beslut som gäller föreskrifter som avses i 8 kap. regeringsformen och som inte delges räknas från den dag då beslutet gavs till känna. Har beslutet getts till känna vid mer än ett tillfälle, räknas tiden från dagen för det sista föreskrivna tillkännagivandet. Lag (1998:386).

Ärendets beredning

Värmdö kommunstyrelsens planutskott godkände 2015-02-18 §11 start-PM för naturreservat i Eriksbergsskogen. Samhällsbyggnadsavdelningen påbörjade därmed arbetet med att ta fram förslag till samrådhandlingar med syfte att inrätta ett kommunalt naturreservat.

Ärendet har beretts av samhällsbyggnadsavdelningen. Interna projektmöten har hållits med VA-enheten, tekniska driftenheten och kultur- och fritidsenheten.

Kommunikation och vägledning har skett med Länsstyrelsen i Stockholm.

Möten har hållits med privat markägare, Gärdsuddens Samfällighetsförening och Djurö båtsällskap.

Samråd har hållits mellan 23 mars - 31 maj 2016. Öppet hus med utställning och information har hållits vid två tillfällen under samrådstiden, ett i Gustavsberg och ett på Djurö.

Värmdö kommunfullmäktige beslut 2016-10-26 § 217.

Källförteckning

*Bråvander, Lars-Gunnar, Windelhed, Bengt. *Natur- och kulturvärden på Djurö*. Publikation av stiftelsen Vasakungarnas Djurhamn 2010.

*Petterson, Lena. *Eriksbergsskogens naturvärden*. Stockholms universitet, examensarbete B-23, 2008.

*Rundkvist, Martin. *Djurhamn, arkeologiska provundersökningar 2008 vid Djurhamn, Värmdö kommun, Uppland*. Stockholms läns museum rapport 2008:33.

*Ryberg, Hans. *Sammanställning av geografiska och biologiska data om Eriksbergsskogen, Värmdö kommun*. Linnea Natur- och Ekologi, 2015.

*Schroeder, Katarina. *Djurhamn, örlogshamn under Vasatiden*. Värmdö kommun, 2007.

*Skogsbruksplan, för Värmdö kommuns markinnehav, Skogsstyrelsen 2013.

*Värmdö kommun översiktsplan 2012-2030.

Bilagor

Bilaga 1 Beslutskarta

Bilaga 2 Skötselplan

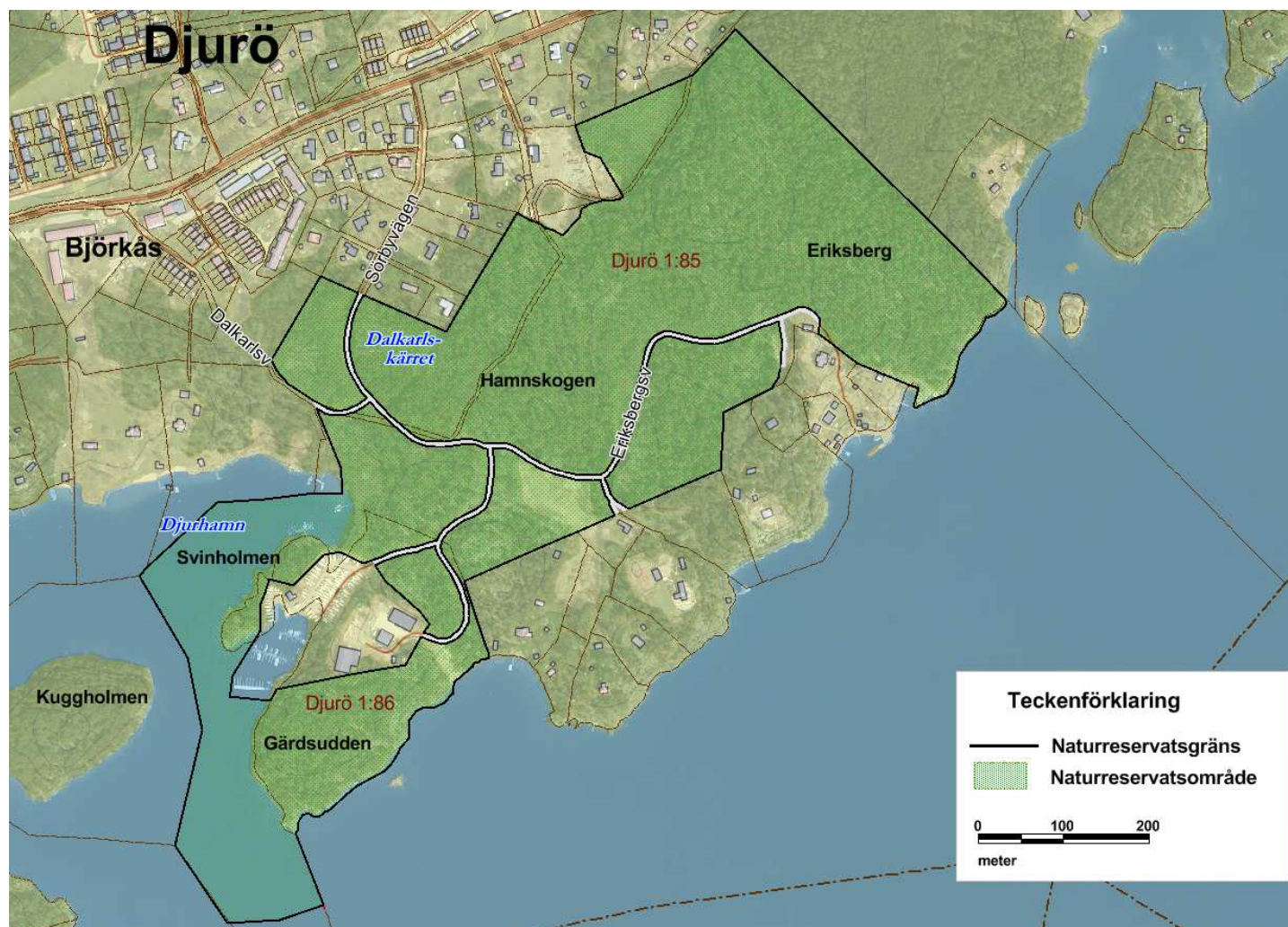
Bilaga 2a Skötselområden och naturtyper

Bilaga 2b Anordningar för friluftslivet

Bilaga 3 Fastighetsförteckning

Beslutskarta för Hamnskogen-Eriksberg naturreservat

Naturreservatets läge och gränser

Området ligger på Östra Djurö och omfattar förutom Hamnskogen och Eriksberg även Svinholmen och Gädsudden. Områdets stränder vetter mot Djurhamn och Kanholmsfjärden. Området ligger ca 500 meter från Björkås centrum.

Naturreservatets yttre gräns går till stor del längs med fastighetsgränser. Naturreservatets inre gränser går i kant med verksamhetsområden. Ssamt i kant med Eriksbergs- och Sörbyvägarnas vägområde.

I vattenområdet i Djurhamn går gränsen längs med fastighetsgränsen (Djurö 1:85 och 1:86). I övriga vattenområden går gränsen längs med gräns för strandskyddat område (100 meter från strandlinjen).

Hamnskogen-Eriksberg naturreservat, skötselplan

Naturreservat för del av Djurö 1:85 och 1:86, Värmdö kommun

Bilaga 2. Skötselplan

Kommunfullmäktige, beslut 2016-10-26 § 217

VÄRMDÖ KOMMUN

Bilaga 2

Naturreservat, Skötselplan

KF, beslut 2016-10-26 § 217

Dnr 15KS/86

VÄRMDÖ KOMMUN

Bilaga 2

Naturreservat, Skötselplan

KF, beslut 2016-10-26 § 217

Dnr 15KS/86

Skötselplan för Hamnskogen-Eriksberg naturreservat, Värmdö kommun

Denna skötselplan har tagits fram inför beslut om bildandet av Hamnskogen-Eriksberg. naturreservat. Skötselplan har godkänts av kommunfullmäktige beslut 2016-10-26 § 217.

Skötselplanens mål är långsiktiga utan tidsbegränsning. En översyn av skötselplanens bör göras inom tio år för att bedöma behovet av en revidering av plandelen.

Skötselplanen bygger på inventeringar och tidigare skogsbruksplaner som upprättats för området och har utarbetats av projektledande ekolog på Värmdö kommuns samhällsbyggnadsavdelning i samråd med intern projektgrupp.

Administrativa uppgifter

Namn	Hamnskogen-Eriksberg
Kommun	Värmdö
Län	Stockholm
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger på Östra Djurö, öster om Björkås centrum. Förutom Eriksbergs skogsområde omfattar reservatet även Svinholmen och Gärdsudden.
Terrängkartan	608 Värmdö
Fastighetskartan	65H8BS Fjällsvik och 65H7BN Runmarö
Naturgeografisk region	Östersjökusten med skärgårdar
Kulturgeografisk region	Mälardalens odlingsbygder
Total Area	Cirka 34,5 hektar
Landarea	Cirka 30 hektar
Fastigheter	Delar av fastigheterna Djurö 1:85 och 1:86
Markägare	Värmdö kommun
Fastighetsförteckning och nyttjanderätter	Se bilaga 3.
Förvaltare	Värmdö kommun

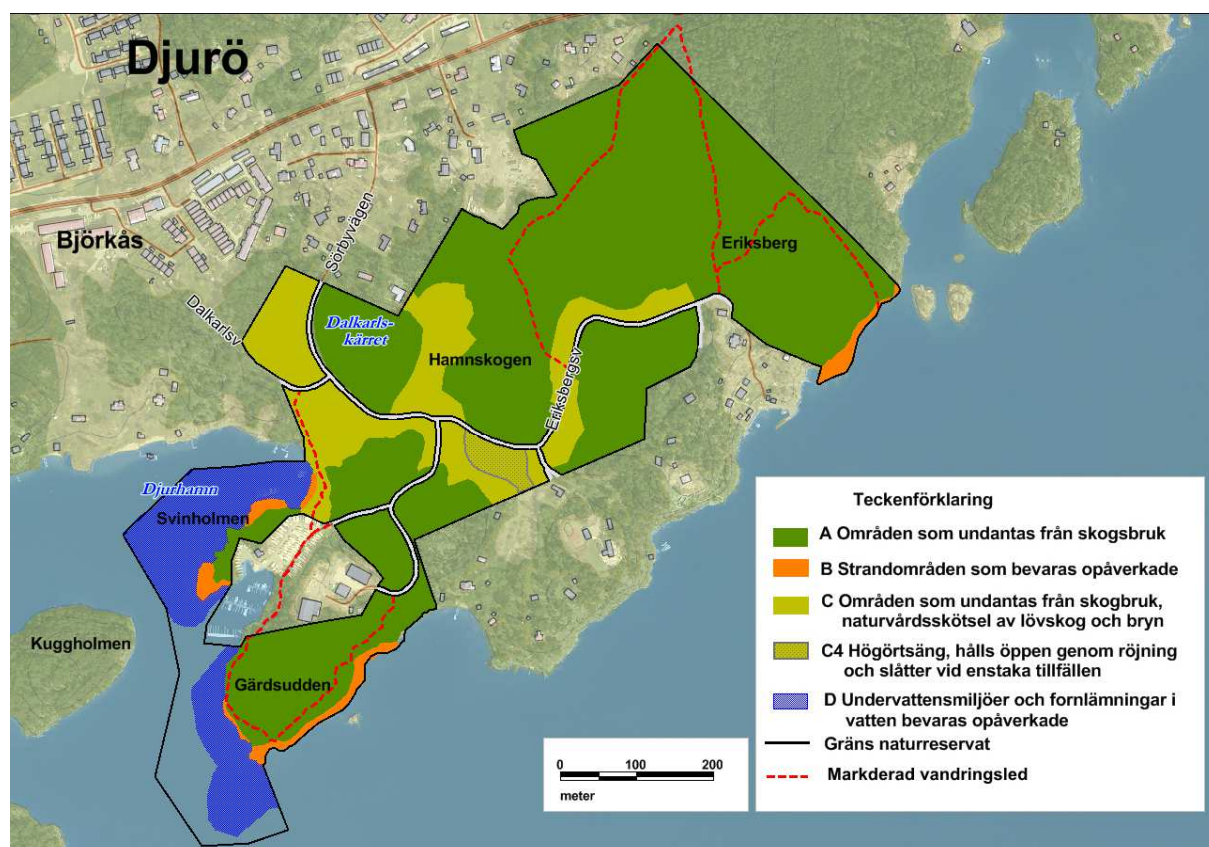
Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer genom att skapa ett långsiktigt skydd för en sammanhängande äldre naturskog och skärgårdsnaturskog och dess skyddsvärda växt- och djurliv. De arter som är beroende av skog som lämnas för fri utveckling ska bevaras. Likaså ska strändernas och undervattensmiljöns höga naturvärden och de arter som är knutna till sten- och klippstränder samt grunda hårbottenar bevaras. Även kulturhistoriska lämningar knutna till området och undervattensmiljön ska skyddas.

Syftet är också att tillgodose behov av områden för friluftslivet genom att bevara tätortsnära naturmark med värden för friluftsliv och rekreation. Området skall erbjuda goda pedagogiska möjligheter för kunskapsinhämtning om natur och kultur.

Syftet uppnås genom att:

- Barrskog, zon A, undantas från skogsbruk med fri utveckling. Avverkning kan ske av enstaka träd som utgör fara för besökande.
- Stränder, zon B, ska bevaras opåverkade.
- Lövskogar och skogsbryn, zon C, undantas från skogsbruk med naturvårdsskötsel. Områdena hållas luckiga och variationsrika och tillåts inte växa igen med sly och gran. Områden viktiga för kulturhistoriska värden synliggörs. Högörtsänga, zon C4, bibehålls genom att marken hålls öppna med slåtter och röjning av sly.
- Undervattensmiljöer och fornminnen som finns i vattenområdet, zon D, ska bevaras opåverkade.
- Anlagd och markerad vandringsled hålls framkomlig och i gott skick. Kompletterande anordningar såsom t.ex. rast- och utsiktsplatser utförs på sådant sätt att förutsättningarna för de befintliga natur- och kulturvärdena inte påverkas negativt.

Karta 1: Zoner A-D.

Beskrivande del

Se även beskrivning i reservatsföreskrifter.

Naturförhållanden

Områdets kuperade terräng ger ett varierat skogslandskap med många små olika skogsbiotoper med tallskogar, barrblandskogar, triviallövskog och sumpskogar. Skogarna har aldrig omfattats av kalavverkning och modernt skogsbruk och har därmed en lång skoglig kontinuitet som gett en naturlig artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion samt en övergripande karaktär som naturskog och skärgårdsnaturskog. Under århundraden har skogen präglats av en kulturhistorisk markanvändning genom plockhuggning och bete. I området närmast bebyggelse finns skogsbryn och områden där lövskogen dominerar. Träd som björk och asp är vanligast men det finns även inslag av ädellövträd som ek och ask.

Topografin och närheten till havet ger förutsättningar för den stora variationen mellan olika biotoper och påverkar även markväxternas sammansättning. Hydrologin har en naturlig variation mellan torra förhållanden uppe på bergkullar och fuktiga våtmarker i de lägre partierna.

Odling har förekommit på några få områden, men åkrarna var små och övergavs någon gång under 1930-talet. Med minskad dikning har åkermarken övergått till sumpskogar. Endast ett mindre område är öppet och ska bibehållas som högrötsäng.

Stränder utgörs av klippor och hållar med gles vegetation i skrevor och enstaka hållkar. I undervattensmiljön dominerar blåstång.

Området har inte artinventerats i detalj för olika artgrupper, men det finns flera arter som påträffats och som är rödlistade, ingår i EU:s art- och habitatdirektiv eller som indikerar lång skoglig kontinuitet.

Kulturhistoria

Inom området finns flera kulturhistoriska lämningar, fornlämningar och landskapselement som knyter an till en mycket intressant del av Djurös och Sveriges historia. Djurhamn som delvis ligger inom reservatet, var under flera hundra år en av Stockholms viktigaste örlogshamnar och har även använts av handelsflottan. De fornlämningar som finns under vatten i Djurhamn ska bevaras genom att nya bryggor inte får tillkomma och information som upplyser om att ankring kan skada fornlämningen.

I utkanten av Dalkarlskärret gjordes ett sensationella fynd av ett svärd daterat till tidigt 1500-tal. Svärdet hittades i samband med en arkeologiska undersökningar 2007. Dalkarlskärret har tidigare varit en havsvik och del av Djurhamn. Strax intill fyndet av svärdet finns en stenskoning som består av en 20 meter lång rad av stora stenblock och som troligen kommit till redan under 900-talet och fungerat som fundament till en mindre kaj.

Friluftsliv

Hamnskogen-Eriksberg ligger på gångavstånd till Björkås centrum med skolor, förskolor och kollektivtrafik. Det tätortsnära läget och att skogen är ett av Djurös tre större skogsområde, gör att området är värdefullt för friluftslivet. Vid flera klippstränder finns det möjlighet för bad.

I området finns sedan lång tid tillbaka flera stigar som nyttjas dagligen. En markerad led med informationsskyltar finns i området som kan förlängas genom att förbättra och markera stigar som går både genom skogen och längs stränderna. En brygga finns på Gärsuddens östra del som är tillgänglig för allmänhet.

Större informationsskyltar vid områdets entréer ska lyfta fram områdets natur- och kulturvärden och sätta dessa i en regionalt och nationellt perspektiv.

PLANDEL

Mål och generella riktlinjer

Målet med skötseln är att bibehålla eller höja områdets naturvärden och på sikt skapa urskogsliknande skog. Variationsrikedomen på landskapsnivå ska förstärkas så att variationen på artnivå gynnas. Arter som är knutna till områden som lämnas för fri utveckling ska gynnas i större delen av området. Vidare ska arter som är beroende av öppna ängsmarker, öppen och lucker biotop och brynskog ska gynnas med slåtter och röjning av sly. Enskilda rödlistade och fridlysta arter ska vara fortsatt livskraftiga. Området kan hysa livskraftiga stammar av häger, räv och grävling.

Skötseln av naturreservatet ska syfta till goda möjligheter till friluftsliv och rekreationsupplevelser. Upplevelsevärden i naturmiljön ska bibehållas och stärkas.

Skötsel genom röjning av sly samt information ska synliggöra kulturhistoriska lämningar, fornlämningar och landskapselement.

Skötselområden

Skötselområden för skog, öppen mark, stränder och undervattensmiljön är grupperade i fyra huvudgrupper, A-D, beroende på markslag och huvudsaklig skötselriktning, se nedan. Med bevarandemål och skötselåtgärder som utgångspunkt är naturreservatet därefter indelat i 39 skötselområden. Se karta bilaga 2a (skötselområden) och 2b (anordningar för friluftslivet).

Zon A: naturskog och skärgårdsnaturskog som i huvudsak undantas från skogsbruk

Zon B: Strandområden som bevaras opåverkade

Zon C: Lövskogar och brynzoner undantas från skogsbruk men hålls öppen och lucker.

Kulturhistoriska värden synliggörs genom röjning av sly. Äldre åkermark, numera trivial högrötsäng, bibehålls öppen genom röjning av buskar och träd.

Zon D: Undervattensmiljöer bevaras opåverkade

Övrigt: Skötsel finns vidare beskrivet för välgångsvegetation, fornlämningar och kulturhistoriska miljöer, anläggningar för friluftslivet samt jakt och fiske.

Zon A: Skog naturskog och skärgårdsnaturskogar

- Alla A-områden undantas i huvudsak från skogsbruk och lämnas för fri utveckling. En naturskogskaraktär eftersträvas med en hög andel äldre, döende och döda träd.
- Nuvarande vatten- och fuktförhållandena ska bibehållas. På sikt ska etablering av gran förhindras inom lövskogar och brynzoner. Enstaka gran kan förekomma.
- Skogarna ska bevaras och förstärkas som attraktiva rekreationsmiljöer för friluftslivet.

A1 Lövsumpskog

lövsumpskog med björk, slokstarr, dvärgigelknopp, trådtåg, hästsvans. I solbelyst sluttning finns gott om död ved, skogstry, brakved. I slänt upp mot berget i öster finns räv- eller grävlingstry. Gott om fåglar till exempel mindre hackspett, lövsångare, nötväcka.

Natur 2000-naturtyp: Lövsumpskog (9080), undergrupp triviallövskog.

Mål: Fortsatt naturlig utveckling för växter och djur som är knutna till lövsumpskogar. Räv- och grävlingstry ska fredas.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

A2 Hällmarkstallskog

Hällmarkstallskog skog med gamla tallar och liggande samt stående död ved. I området finns flera träd med de rödlistade arterna talticka och reliktbock. Båda arterna indikerar äldre naturskogar med lång skoglig kontinuitet.

Natur 2000-naturtyp: Västlig taiga (9010), undergrupp Tallskog/Hällmarkstallskog.

Mål: Naturskog med fri utveckling med fortsatt goda förutsättningar för skyddsvärda arter.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas i huvudsak för fri utveckling. Enstaka grova tallar kan dock frihuggas för att bibehållas solbelysta. Avverkade träd lämnas på plats.

A3 Barrblandskog

Tätare gran- och tallskog med inslag av triviallöf. Livskraftiga hänglavar. Gott om död ved och högstubbar. Biotopen gynnar bland annat krävande mossor och vedsvampar.

Natur 2000-naturtyp: Västlig taiga (9010), undergrupp barrblandskog.

Mål: Bevara och utveckla höga naturvärden kopplade till ständigt beskuggade lågor och regelbunden tillförsel av död ved.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

A4 Hällmarkstallskog

Hällmarkstallskog ligger nära stranden och räknas övergripande som skärgårdsnaturskog. Flera av träden står luckert och är solbelysta vilket gynnar skyddsvärda arter.

Natur 2000-naturtyp: Västlig taiga (9010), undergrupp Tallskog/Hällmarkstallskog.

Mål: Skogen lämnas för fri utveckling för att få en skog med gamla tallar och liggande samt stående död ved.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas i huvudsak för fri utveckling. Enstaka grova tallar kan dock frihuggas för att bibehållas solbelysta. Avverkade träd lämnas på plats.

A5 Barrblandskog

Barr och lövskog nära stranden. Tätare gran och tallskog med inslag av triviallöf. Gott om död ved.

Natur 2000-naturtyp: Västlig taiga (9010), undergrupp barrblandskog.

Mål: Bevara och utveckla höga naturvärden kopplade till strandnära skogar.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

A6 Barrblandskog

Tätare gran och tallskog med inslag av triviallöf. Livskraftiga hänglavar. Gott om död ved, högstubbar. Biotopen gynnar bland annat krävande mossor och vedsvampar.

Natur 2000-naturtyp: Större delen är klassad som Västlig taiga (9010), undergrupp barrblandskog.

Mål: Bevara och utveckla höga naturvärden kopplade till ständigt beskuggade lågor och regelbunden tillförsel av död ved.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

A7 Lövsumpskog

Något torrare markhydrologi än område A8. Alskog med inslag av björk och tall. Gott om död ved.

Natur 2000-naturtyp: Lövsumpskog (9080), undergrupp triviallövskog.

Mål: Lämna försumpat område för fri utveckling, vilket på lång sikt skapar lågor och död ved i en fuktig miljö.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

A8 Lövsumpskog

Alskog med tydlig sockelbildning. Markskikt med arter som till exempel flenört och skogssäv. Många häckande fåglar, till exempel trädgårdssångare, rödhake och nötskrika.

Natur 2000-naturtyp: Lövsumpskog (9080), undergrupp triviallövskog.

Mål: Lämna försumpat område för fri utveckling, vilket på lång sikt skapar lågor och död ved i en fuktig miljö.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

A9 Barrlandskog

Markskikt med blåbärsris, enstaka jungfru marie nycklar, skogskovall. I öppna solbelysta partier söder om vägen växer gullvivor som är en fridlyst art.

Natur 2000-naturtyp: Skogens västra delar är klassad som Västlig taiga (9010), undergrupp barrlandskog.

Mål: I huvudsak olikåldrig skog med naturlig succession och rikligt med död ved. Mindre område med gullviva och jungfru marie nycklar hålls lucker.

Skötsel: Ingen åtgärd i västra delen. Större delen av området lämnas för fri utveckling. Närmast vägen kan försiktig röjning ge bibehållen förutsättning för gullviva.

A10 Tallskog

Tätare tallskog på sandig morän.

Natur 2000-naturtyp: Västlig taiga (9010), undergrupp Tallskog.

Mål: Lämna området för fri utveckling, för att få en skog med gamla tallar och liggande samt stående död ved.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

A11 Hällmarkstallskog

Hällmarkstallskog med gamla tallar och liggande samt stående död ved.

Natur 2000-naturtyp: Västlig taiga (9010), undergrupp Tallskog/Hällmarkstallskog.

Mål: Hällmarksskog med gamla tallar och liggande samt stående död ved.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

A12 Hällmarkstallskog

Stor sammanhängande hällmarksskog. Flera vidkroniga tallar som står inne i skogen tyder på att området tidigare betats.

Natur 2000-naturtyp: Västlig taiga (9010), undergrupp Tallskog/Hällmarkstallskog.

Mål: Hällmarkstallskog med gamla tallar och liggande samt stående död ved.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas i huvudsak för fri utveckling. Enstaka grova tallar kan dock frihuggas för att bibehållas solbelysta. Avverkade träd lämnas på plats.

A13 Lövsumpskog

Alskog med tydlig sockelbildning och tidvis synliga vattenspeglar. Torvbildande jordart.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad.

Mål: Gynna äldre träd, död ved och arter knutna till alsumpskog.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

A14 Tallsumpskog

Tallskog som är runt 90 år, men träden står blött och är därför senvuxna. Skvattram i fältskiktet. I området finns en stor hägerkoloni med ett 20-tal bon.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad.

Mål: Gynna äldre träd, död ved. Bibehålla förutsättningarna för en livskraftig hägerkoloni.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

A 15 Hällmarkstallskog

Hällmarkstallskog står nära stranden och räknas övergripande som skärgårdsnaturskog. Då markskiktet påverkas av närheten till stranden finns det stort inslag av blåbärsris och mossor i stället för motsvarande inlandsskog som har fältskikt med ris och lavar.

Natur 2000-naturtyp: Västlig taiga (9010), undergrupp Tallskog/Hällmarkstallskog.

Mål: Gynna äldre träd, död ved.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

A16 Barrblandskog

Öppnare blandskog med barr- och triviallöv. Markskikt med blåbärsris och enstaka liljekonvaljer som är en fridlyst art.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad.

Mål: Barrblandskog med naturlig succession med gott om äldre träd och död ved.

Skötsel: I huvudsak ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling. Närmast vägen kan försiktig röjning ge bibehållen förutsättning för liljekonvalj.

A 17 Hällmarkstallskog

Hällmarkstallskog står nära stranden och räknas övergripande som skärgårdsnaturskog. Då markskiktet påverkas av närheten till stranden finns det stort inslag av blåbärsris och mossor i stället för motsvarande inlandsskog som har fältskikt med ris och lavar.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad.

Mål: Gynna äldre träd, död ved.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

A 18 Hällmarkstallskog

Hällmarkstallskog står nära stranden och räknas övergripande som skärgårdsnaturskog. Då markskiktet påverkas av närheten till stranden finns det stort inslag av blåbärsris och mossor i stället för motsvarande inlandsskog som har fältskikt med ris och lavar.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad.

Mål: Gynna äldre träd, död ved.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

A19 Hällmarkstallskog

Området ligger på Svinholmen. Äldre solbelysta tallar. Markskikt är påverkat av mänskligt slitage.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad

Mål: Gynna äldre träd, död ved.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

A20 Hällmarkstallskog

Större sammanhängande hällmarkstallskog, något tätare skog än övriga hällmarkstallskogar. Området ligger på Gärdsudden nära vatten och är solbelyst större delen av dagen. Fynd av tallticka och spår av reliktböck vilka båda är rödlistade arter.

Natur 2000-naturtyp: Västlig taiga (9010), undergrupp Tallskog/Hällmarkstallskog.

Mål: Lämnas för fri utveckling för att gynna äldre träd för att få en skog med gamla tallar och liggande samt stående död ved.

Skötsel: Ingen åtgärd, området lämnas för fri utveckling.

Zon B: Klipp- eller vasstränder

- Bibehålla klippstränder opåverkade.
- Vassområden ska bevaras och utbredningen ska tillåtas utökas. Det ska dock inte hindra nyttjande av befintliga brygganläggningar eller får sådan stor utbredning att det har en negativ påverkan på fornlämning Djurö 59:1.

B1 Klippstrand

Brant klippstrand mot Kanholmsfjärden. Sparsamt med vegetation, och tydlig zonering av arter. Gaffelbräken och olika arter av fetknopp. Enstaka martallar.

Natur 2000-naturtyp: Vegetationsklädda havsklippor (1230).

Mål: Bevaras opåverkad.

Skötsel: Inga skötselåtgärder.

B2 Vass

Mindre område med vass. Stor påverkan från omgivande bryggor. Då det är ont om vassbälten i viken kan ändå ett litet område vara betydelsefullt för rovfiskar och andra arter knutna till mjukbotten.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad.

Mål: Tillåta vassbältet breda ut sig på större område.

Skötsel: Inga skötselåtgärder. Vassröjning kan förekomma.

B3 Klippstrand

Klippstrand.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad.

Mål: Bevaras opåverkad.

Skötsel: Inga skötselåtgärder.

B4 Klipp- och stenstrand

Klippstrand mot Djurhamn. Sparsamt med vegetation, och tydlig zonering av arter. Enstaka martallar.

Natur 2000-naturtyp: Vegetationsklädda havsklippor (1230).

Mål: Bevaras opåverkad.

Skötsel: Inga skötselåtgärder.

B5 Klipp- och stenstrand

Sparsamt med vegetation och tydlig zonering av arter. I svackor växer gaffelbräken och olika arter av fetknopp, salttåg, strandkvanne och havssältning. Enstaka martallar.

Natur 2000-naturtyp: Vegetationsklädda havsklippor (1230).

Mål: Bevaras opåverkad.

Skötsel: Inga skötselåtgärder.

Zon C: Lövskogar, skogsbryn och öppna marker

- Skogsbryn, övergångszoner mellan skog och öppen mark ska vara variationsrika, flerskiktade och luckiga. Lövsly och gran hålls efter.
- Äldre och grova lövträd, särskilt ädellövträd frihuggs och synliggörs.
- Öppen högrötsäng som tidigare brukats som åker hålls öppen i nuvarande omfattning genom röjning och slåtter. Vid slåtter bör redskap som skär eller klipper, som t.ex. slåtterbalk, användas i första hand.

C1 Lövsumpskog

Brynzon för område A8. Mot vägen är det något torrare mark och gran har börjat etablera sig i området.

Natur 2000-naturtyp: Lövsumpskog (9080).

Mål: Variationsrik, flerskiktad och gott om död ved. Gran tillåts inte etablera sig.

Skötsel: Områdets skötsel ska vara inriktad på röjning av gran och lövsly. Vissa lövplantor sparas dock för att få flera generationer av lövträd.

C2 Triviallövskog

Sekundär lövnaturskog som uppstått genom igenväxning av tidigare hävdad mark. Tunt jordlager av morän och inslag av lera. Förekomst av gamla träd och död ved.

Natur 2000-naturtyp: Västlig taiga (9010), undergrupp triviallövskog.

Mål: Variationsrik, flerskiktad och gott om död ved. Gran tillåts inte etablera sig.

Skötsel: Röjning av gran och enstaka lövsly.

C3 Triviallövskog

Brynzoner med gott om asp. Har ekologiskt samband med asp och boträd i område C7.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad.

Mål: Grova aspar. På sikt flerskiktad och gott om död ved. Gran tillåts inte etablera sig.

Skötsel: Asp ska gallras så att det bildas ett aspbestånd med äldre och grova träd, utgör nästa generations boträd och död ved. Gran röjs bort. Försiktig röjning av sly men en del småträd bibehålls.

C4 Äldre åkermark

Igenväxande åkermark, trivial högrötsflora som gynnats av god tillgång på näring. Viktig biotop för olika arter av fjärilar och trollsländor. Typiska arter är älggräs och gul- och vitmåra.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad.

Mål: Öppen högrötsäng

Skötsel: Röjning av trädplantor och buskar. Vissa år kan området slåttas.

C5 Triviallövskog

Brynzoner med gott om asp, motsvarande som område C3. Har ekologiskt samband med asp och boträd i område C7.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad.

Mål: Grova aspar. På sikt flerskiktad och gott om död ved. Gran tillåts inte etablera sig.

Skötsel: Asp gallras så att det bildas ett aspbestånd med äldre och grova träd, utgör nästa generations boträd och död ved. Gran röjs bort. Försiktig röjning av sly men en del småträd bibehålls.

C6 Trivallövskog

Sekundär lövnaturskog som uppstått genom igenväxning av tidigare hävdad mark. Tunt jordlager av morän och inslag av lera. Det finns gamla träd och enstaka död ved. På marken växer liljekonvalj.

Natur 2000-naturtyp: Västlig taiga (9010), undergrupp triviallovskog.

Mål: Variationsrik, flerskiktad och gott om död ved. Gran tillåts inte etablera sig. Gynna liljekonvalj.

Skötsel: Närmast vägen kan försiktig röjning av gran och lövsly ge bibehållen förutsättning för liljekonvalj som är en fridlyst art. I övrigt lämna området för fri utveckling, vilket på lång sikt skapar lågor och död ved.

C7 Trivallövskog, kulturhistoriska värden

Skogsbryn med mycket hassel. Rikligt med död ved i olika åldrar. Blekbalsamin, ekbräken, majbräken samt olika starrarter. I väggkant finns asp med hålträd, stort antal hackspettar; större, mindre, spillkråka. Ekologiskt samband med områdena C3 och C5. Se även avsnitt av Fornlämningar och kulturhistoriska miljöer.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad.

Mål: Rikligt med hassel. Bibehåll grova aspar och boträd vid väggkant. Flerskiktad skog och gott om död ved. Gran tillåts inte etablera sig.

Skötsel: Försiktig röjning av sly så att området hålls luckig och synliggör kulturlämningar. Gran röjs bort.

C8 Trivallövskog med inslag av ädellövträd

I området är det stor variation på arter och ålder av björk, al, asp, lönn, ask. I skogsbryn växer hassel och olvon. I markskiktet finns det gott om liljekonvalj. Mot Dalkarlsvägen finns upplag av dumpat skräp och gamla bryggdelar.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad.

Mål: Skapa en olikåldrig lövträdsdominerad blandskog med många olika trädslag och höga naturvärden i form av gamla, ihåliga, grova och döda lövträd. Ädellövträd gynnas. Gott om liljekonvalj.

Skötsel: Brynzonen röjs så att den hålls lucker och öppen så att liljekonvalj gynnas. I övriga delar försiktig röjning av sly samt frihuggning av äldre och grova lövträd, lönn och ask så att de synliggörs. Enstaka granar kan finnas kvar i området, men röj flertalet. Skräp och dumpade bryggdelar ska tas bort. För detta krävs kontakt med miljökontoret och markprover.

C9 Barrblandskog

Olikåldrig lövträdsdominerad blandskog med många olika trädslag och höga naturvärden i gamla, ihåliga, grova och döda lövträd, samt ett väl utvecklat buskskikt. Rikligt med liljekonvalj som är en fridlyst art.

Natur 2000-naturtyp: Klassas som natura2000-naturtyp Västlig taiga (9010), undergrupp barrblandskog.

Mål: Bibehålla områdets karaktär samt luckor i brynzoner. Gynna liljekonvalj.

Skötsel: Försiktig röjning av sly. Äldre och grova lövträd, lönn och ask frihuggs och synliggörs.

C10 Trivallövskog.

Olikåldrig lövskog som domineras av björk, gott om död ved. Närmast stranden växer al.

Natur 2000-naturtyp: Delar är klassad som natura2000-naturtyp Västlig taiga (9010), undergrupp Triviallovskog.

Mål: Bibehålla områdets karaktär samt i brynzonen och vid stranden en lucker och öppen karaktär.

Skötsel: Försiktig röjning av sly i brynzonen och mot stranden.

Zon D: Grunda mjuk- eller hårbottenar

- Stora blåstångsbälten och annan undervattensvegetation ska inte påverkas negativt.
- Vattenkvaliteten ska inte försämrast.

D1 Grund mjukbotten

Vegetationen är inte inventerad. Flera dyk är gjorda med anledning av det kulturhistoriska värdet och stort antal historiska fynd är gjorda. Se även avsnitt av Fornlämningar och kulturhistoriska miljöer.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad

Mål: Bevaras opåverkad, kan utökas.

Skötsel: I huvudsak ingen åtgärd. Vid behov kan viss vassröjning behövas i det fall vassen påverkar fornminne negativt.

D2 Grund hårbotten

Vattenområdet är inte inventerat. Från strandkanten ser det ut som om undervattensmiljön är något påverkad av båtar och klubbverksamhet som orsakat slitage. Viss påväxt av fintrådiga alger på annan vegetation tyder på påverkan från närheten till bebyggelse och att biotopen ligger i en skyddad vik.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad.

Mål: Bevaras opåverkad.

Skötsel: inga skötselåtgärder.

D3 Grund hårbotten

Vattenområdet är inte inventerat. Från strandkanten kan man se en tydlig zonering med fintrådiga alger som till exempel grönslick närmast ytan och sedan stora och kraftiga blåstångsplantor. Kraftig vågpåverkan då området ligger mot Kanholmsfjärden.

Natur 2000-naturtyp: Ej klassad.

Mål: Bevaras opåverkad.

Skötsel: Inga skötselåtgärder.

Väggkantsvegetation

Vegetationen längs vägkanter ska skötas så att det inte utgör fara för vägtrafikanter. Träd och annan vegetation som finns inom vägområde sköts och förvaltas av Gärdsuddens samfällighetsförening. Övrig väggkantsvegetation sköts och förvaltas av Värmdö kommun.

- Utöver vad fornminneslagen anger bör områden med fornlämningar och kulturhistoriska miljöer synliggöras genom varsam röjning och utglesning av buskar och träd.

Fyndområde för svärd från 1500-talet samt stenskonung från 900-talet. Informationsskylt finns som beskriver fyndplatsen.

Skötsel: Försiktig röjning av hassel och annan buskvegetation. Ny skyltar som visar var strandlinjen låg år 0, 1000-talet och 1600-talet.

Djurhamn. Fast fornlämning under havsytan.

Skötsel: Skylt på stranden som beskriver fornlämningen.

Anläggningar för friluftslivet

- Områdets värde för tätortsnära rekreation och friluftsliv ska tillvaratas genom att tillgängligheten bevaras och förstärks.
- Friluftslivets nyttjande ska ske på sådant sätt att områdets natur- och kulturhistoriska värden inte äventyras. Några nya större anläggningar för friluftslivet ska inte iordningställas.
- Området ska kunna nyttjas förundervisningsändamål och inventeringsverksamhet.
- Barn- och ungdomsverksamhet ska kunna bedrivas på Svinholmen.
- Markerade vandringsled (enligt karta, bilaga 2b) ska vara framkomlig och i gott skick. Utmärkningen av rundan ska vara tydlig.
- Brygga nummer 1 (enligt karta bilaga 2b), ska iordningställas så att den är i gott skick och nya trappor, eller liknande, så att den går att från ovanliggande markerad led.

Informationsskyltar och uppmärkning av reservatsgräns

En Större informationsskylt ska finnas vid vägkorsning Sörbyvägen / Eriksbergsvägen. Mindre skyltar ska finnas vid Parkeringsplatser och vid Sollenkrokavägen samt vid Svinholmen och ny ankringsplats för fritidsbåtar.

Uppmärkning av reservatets gränser sker vid de yttre gränserna efter det att reservatet vunnit laga kraft.

Vandringsleder

Ny led märks ut enligt karta över friluftslivet. Spänger kan behövas på passager över blötare områden.

Rastplatser

Befintliga rastplatser ska hållas i gott skick.

Bad

I området finns fina möjligheter till bad men platserna ska inte märkas ut som kommunal bad med provtagning.

Brygga

Inom området finns flera bryggor. En är tillgänglig för allmänheten (brygga 1 på karta i bilaga 2b). Bryggan byggdes av Värmdö kommun på 1960-talet i samband med att VA-anläggningen byggdes. Bryggan nyttjas inte idag. Den är hög men kan byggas om med ett lägre trappsteg så att det är lättare att nå vattenytan. En ramp eller trappsteg kan komma att behövas från bryggan upp mot markerad vandringsled. Ankring kan inte göras vid bryggan då det råder ankringsförbud intill bryggan.

Brygga nummer 2 är en privat brygga och kan inte nyttjas av allmänhet.

Brygga nummer 3, 4 och 5 ägs och sköts av båtklubben och dess verksamhet.

Parkeringsplatser

Det finns två befintliga parkeringsplatser som kan nyttjas av naturreservatets besökare. Dessa kan på sikt utökas med totalt fyra platser och cykelparkering. Vid utökande ska dispens från strandskyddet sökas.

Strandskydd

Längs stränderna finns generellt strandskydd om 100 meter från strandlinjen upp på land och 100 meter ut i vattenområdet. Dispens från strandskyddet kan krävas för vissa skötselåtgärder och uppförande av anläggningar för friluftslivet.

Jakt och fiske

Nuvarande fiskerättigheter regleras inte i reservatsbeslutet utan få fortgå enligt gällande fiskelagstiftning.

Jakt tillåts inte i reservatet annat än skyddsjakt, samt eftersökning för att döda sjuka och skadade djur. Förbudet gäller från och med att nuvarande arrendeavtal löper ut 2017.

Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Inventeringar

Uppföljande inventering av skog och dess värden bör göras inom 5 år. Inventeringar kan komma att utföras för enskilda arter.

Uppföljning av skötselåtgärder

Kommunens tekniska driftavdelning ansvarar för dokumentationen av vilka åtgärder som genomförts och när de genomförts. Tekniska driftavdelning ansvarar även för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år, det år då åtgärder har genomförts.

Uppföljning av mål och syfte

Uppföljningen av målen och att syftet uppnås görs vart tionde år.

Ekonomisk plan

Värmdö kommun står för den löpande kostnaden för förvaltningen av naturreservatet. Möjligheterna till bidrag för skötsel och anläggningar kommer att undersökas.

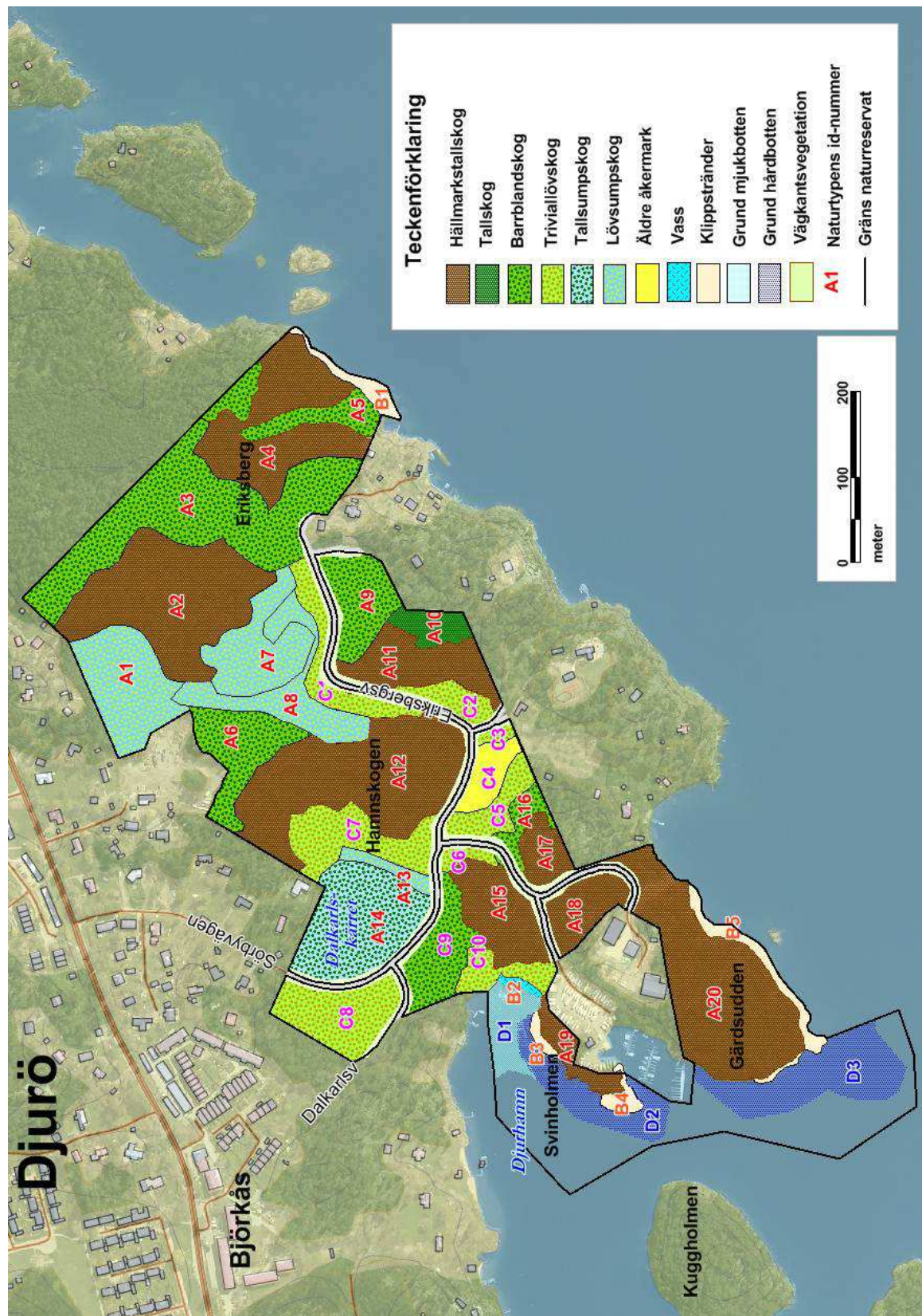
Bilagor

Bilaga 2a. Skötselområden och naturtyper

Bilaga 2b. Anordningar för friluftslivet

Bilaga 3 Sändlista

Bilaga 2a. Skötselområden och naturtyper

Djurö

Teckenförklaring

- Befintlig stig, planerad markerad led
- Mindre stigar
- Bilväg
- Planerad plats för informationsskylt
- Informationsskylt, sjöhistoriska stigen
- Rastplats
- Bryggor, nummer hänvisar till beskrivande text
- Parkering
- Område som båtklubben kan nyttja för sin barn- och ungdomsverksamhet
- Gräns för naturreservat

0 100 200
meter

Björkås

Dalkarlsv

Hårhskogen

Erleberg

Gärdssudden

Dalkarlskärr

Sörbyvägen

Djuphamn

Svinholmen

Kuggulholmen

1 2 3 4 5

